

Nr 351.

Av herrar Osberg och Röing, *i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 50, angående försvarsväsendets ordnande.*

I sitt utlåtande nr 2, sid. 113—114, föreslog särskilda utskottet vid sistlidne riksdag avlåtande av skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om förslag till 1925 års riksdag angående förbättrad tjänsteställning för underofficerarna, varvid sergeanterna borde erhålla fänriks tjänstegrad, fanjunkare underlöjtnants och förvaltarna löjtnants med tjänsteställning efter löjtnant. Detta vann andra kammarens bifall.

I det sammanjämningsförslag, som sedermera blev riksdagens beslut, frångicks visserligen formellt de föreslagna direktiven men uttalades en önskan, att vid den utredning, som i stället förordades, förslagen skulle skänkas tillbörligt beaktande.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 50 till innevarande års riksdag har andra kammarens önskan förverkligats beträffande fanjunkarna. För förvaltarna däremot har detta icke blivit fallet, i det att, enligt förslaget, desamma först efter uppnådda 50 levnadsår "kunna erhålla tjänstegrad i likhet med löjtnant med tjänsteställning efter löjtnant".

Rättmätigheten i att, vid en lösning av tjänsteställningsfrågan enligt de nu uppdagna riktlinjerna, förvaltarna tilldelas den tjänsteställning särskilda utskottet och andra kammaren ansåg motiverad, torde emellertid icke kunna bestridas. Deras tjänstgörings ansvarsfullhet och betydelse för staten ur ekonomisk synpunkt har även så ofta från sakkunnigt håll vitsordats, att något närmare ingående härpå i detta sammanhang icke torde vara erforderligt.

Vi vilja endast erinra därom, att denna lilla grupp har sig pålagd såväl ansvaret för vården av som ett *personligt ekonomiskt ansvar* för arméns hela krigsintendenturmateriel, uppgående till hundratals millioner kronor, och bestående av den mest mångskiftande och svårskötta materiel, vidare att dem påvilas ledningen av alla truppförbandens intendenturanstaler (skradderi-, skomakeri-, sadelmakeri- m. fl. verkstäder samt tvättinrättningar) samt av den vid desamma anställda civila arbetspersonalen, ävensom att förvaltaren är den av underofficerspersonalen, som har sig *huvuddelen av redovisningsbördan av intendenturmaterielen pålagd* — icke blott sin egen stora uppbörd, omfattande över tusentalet olika persedelslag, utan även sammanhållningen av all regementets intendenturmateriel, vid de flesta truppförband fördelad på bortåt ett 30-tal uppbördsmän.

Förvaltarnas placering i högre tjänstegrad har varit ifrågasatt *långt innan frågan om förbättrad tjänsteställning för övriga underofficerare blev aktuell*. Redan år 1910 uttalade sålunda särskilt tillkallade sakkunniga att förrådsförvaltarnas tjänst borde berättiga dem till erhållande av officers tjänstegrad. Härvid bör erinras, att deras ansvar och arbetsbörda sedan dess *mer än fördubblats*. I *lönehänseende* har denna uppfattning även av statsmakterna erkänts, i det att senaste avlöningsreglemente placerat förvaltarna i en högre lönegrad än fanjunkarna.

Det torde även ha varit i konsekvens med ovan berörda förhållanden, som Kungl. Maj:t i fjolårets försvarsproposition föreslog förvaltarna till erhållande av löjtnants tjänstegrad ehuru med ändrad benämning. Då i omnämnda proposition fanjunkarna placerats i fänriks grad, innebär sålunda årets proposition — med fanjunkarna i underlöjtnants tjänstegrad — att de sistnämnda placerats *en grad högre* samtidigt med att förvaltarna *nedflyttats en grad*.

Under sådana förhållanden bör det icke väcka överraskning, om ett bifall till det framlagda förslaget oförändrat av dessa tjänstemän kommer att tolkas som ett förringande av deras ansvarsfulla arbete, föga ägnat att skänka dem den uppmuntran som är nödvändig i deras nervslitande tjänst.

Men även ur synpunkten av *statens egna intressen* torde den föreslagna värdesättningen av förvaltarna icke vara att förorda. Vid skilda tillfällen, bl. a. i fjolårets statsverksproposition, har framhållits betydelsen av att dessa befattningar rekryteras med förstklassig personal.

Med den föreslagna tjänsteställningen torde emellertid med säkerhet kunna förutses, att befattningarna icke komma att äga någon dragningskraft för de mest önskvärda aspiranterna. Genom att kvarstanna i fanjunkarebeställningen och vid 50 års ålder övergå till någon av de föreslagna, betydligt mindre krävande och ansvarsfulla arvodistbefattningarna, vinnas ju precis samma förmåner beträffande *tjänsteställningen* och i *avlöningshänseende* blir skillnaden så obetydlig, att den ej i och för sig torde komma att bli av någon betydelse.

Ur *principiell synpunkt* kan ifrågasättas lämpligheten av att göra beställningshavares *på aktiv stat* befordran beroende av en viss levnadsålder. Det bör vara *befattningen som sådan*, som skall berättiga till den ena eller andra tjänstegraden. Och en förvaltare, liksom övriga tjänstemän, tillsättes efter *andra grunder* än den högre eller lägre levnadsåldern, varav följer, att en person med lägre levnadsålder kan ha avsevärt längre tjänstetid både som militär och i befattningen. Ett fastställande av levnadsåldersprincipen kommer att medföra, att den som på grund av mindre meriter kanske först senare erhållit sin befattning vid de uppnådda 50 åren ernär den högre tjänstegraden med förbigående av en betydligt skickligare kamrat med längre tjänstetid i befattningen, d. v. s. med högre tjänsteålder. Eller också kommer det i tillämpningen att tillgå så, att en förvaltare vid 50 år icke kommer att tilldelas den högre tjänstegraden, förrän den till levnadsåldern yngste före honom uppnått denna grad, men detta kommer å andra sidan att medföra, att åtskilliga förvaltare kanske först inemot 60-årsåldern kunna

ifrågakomma härtill, d. v. s. de bliva sämre ställda än de vid 50 år avgångna fanjunkarna.

Genom att förvaltarna tilldelas den tjänsteställning, som Kungl. Maj:t, särskilda utskottet och andra kammaren i följel ansåg skäligt, undvikas alla dessa olägenheter. Därjämte vinnes, att staten *utan någon som helst ekonomisk uppoffring* skaffar sig ökade garantier för befattningarnas rekrytering med lämplig personal, på samma gång personalen tilldelas den ställning, som deras arbetsuppgift kan anses berättiga dem till.

Med anledning av vad ovan anförts, få vi hemställa, att riksdagen ville besluta,

att förvaltarna vid intendenturkåren erhålla tjänstegrad i likhet med löjtnant med tjänsteställning efter löjtnant.

Stockholm den 19 mars 1925.

Oscar Osberg.

Erik Röing.
